

Editoriál

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

aktuálne v nás doznieva pandémia Covid-19. Napriek krátkym a stručným správam o počte pozitívnych testov a hospitalizovaných všetci tak akosi vnímame, že pandémia končí, slabne a stráca sa z našich životov i zo stránok odborných periodík. Priestor opäť dostávajú problémy, ktoré pandémia prekryla, zhoršila, v ojedinelých prípadoch paradoxne zlepšila a niektoré problémy odkryla v celej ich hĺbke. Pre nás, reprezentantov pomáhajúcich profesií sú to témy aktuálne teraz, s trendom nárastu v budúcnosti.

Do centra pozornosti sa vo zvýšenej miere dostáva problematika dôvery vo vzťahu medzi pacientom a zdravotníckym pracovníkom. Práve znížená dôvera v odborníkov môže byť v pozadí extrémneho šírenia dezinformácií a rizikového správania. Pandémia taktiež upozornila na deficity vo fungovaní systému nášho zdravotníctva, o ktorých sme všetci vedeli, ale až teraz sa preukázali v plnej sile. Najmä s personálnym deficitom je spätá nutnosť implicitne pridelených ošetrovateľskej starostlivosti a do povedomia sa dostávajú pojmy chýbajúcej a nedokončenej starostlivosti o pacientov. V tejto súvislosti je väčšia pozornosť venovaná aj problematike profesijnej kvality života sestier.

Jednou z čoraz viac diskutovaných tém je demografické starnutie populácie. Starnutie populácie Slovenska, ako dlhodobý dôsledok reprodukčného správania a zlepšujúcich sa životných podmienok v rôznych oblastiach, je proces v horizonte najbližších desaťročí nezvratný. Podľa prognózy Eurostatu bude obyvateľstvo Slovenska patriť medzi najrýchlejšie starnúce populácie nielen v rámci krajín Európskej únie, ale aj v celosvetovom meradle. Z dlhohodej perspektívy by sa preto systém zdravotnej starostlivosti mal vo zvýšenej miere orientovať na seniorov, s využitím komplexného, multidisciplinárneho prístupu. Možnosti vidíme predovšetkým v oblasti podpory zdravia a prevencie zameranej na redukcii udalostí, ktoré na individuálnej úrovni vedú k zhoršeniu kvality života seniora, na ekonomickej úrovni predstavujú vysoké náklady na liečbu a dlhodobú, v niektorých prípadoch i celoživotnú ústavnú starostlivosť. K takýmto preventabilným udalostiam patria u seniorov nepochybne pády, ktoré sa vo zvýšenej miere vyskytujú v spojení s rastúcim vekom a zhoršujúcim sa zdravotným stavom. Problematika pádu a predikcie rizika je témou, ktorá súvisí nielen so seniorskou populáciou, ale s hospitalizovanými pacientami vo všeobecnosti, nakoľko je to nielen vyšší vek, čo disponuje pacienta k pádu. V komunitných podmienkach sa každý piaty pád u seniora sa skončí zranením a každý štyridsiaty má za následok hospitalizáciu.

Pády sú najčastejšou príčinou úrazov, ktoré sú piatou najčastejšou príčinou smrti starých ľudí. U starších ľudí následky úrazov spôsobených pádom vyžadujú náročnejšiu, často z dôvodu vzniku komplikácií i dlhšiu liečbu a rekonvalescenciu. Odhliadnuc od somatických poranení s rôznym stupňom závažnosti, ktoré seniori utrpia pri páde, sa čoraz viac pozornosti venuje psychologickým následkom pádu, napr. strachu z pádu. Z dôvodu strachu z pádu u seniora dochádza k postupnému obmedzeniu aktivít, sociálnej participácie, znižovaniu kondície, rovnováhy, svalovej sily, zmenám fungovania na úrovni fyzickej i mentálnej, strate sebestačnosti a potrebe inštitucionalizácie, často trvalej.

V naznačených súvislostiach sme radi, že i v tomto čísle sa môžete začítať do vedeckých príspevkov, ktoré „globálne“ výzvy zdravotnej a ošetrovateľskej starostlivosti reflektujú v klinickej i výskumnej rovine. Zároveň podporujú už i v našom prostredí potrebu praxe založenej na dôkazoch.

Michaela Bobkowska
Nikoleta Poliaková